REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inuluĭ Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 44. | Braşov, Vinerĭ 25 Februarie (9 Martie). | 1900.

Afacerea Banffy.

Nu puţină sensaţiune a produs în cercurile politice din Budapesta şi din Viena afacerea Banffy, care a înmulţit ḑilele acestea şirul afacerilor politice şi personale din sînul deputaţilor dietalĭ maghiarĭ.

Am arătat la timpul sĕu cum politica lui Banffy érăşĭ a început sĕ iese la suprafaţă şi cum influinţa ei în sînul partidului guvernamental a început sĕ se manifeste mai tare dela lansarea cestiunii naţionalităţilor în dietă încóce. De atuncĭ Banffy a înfiinţat şi un ḑiar, cu care a început lupta pe faţă contra influenţei politicei rivalului sĕu Coloman Szell.

Cei din oposiţiă, carĭ nu se ţin de compania lui Eötvös, cel ce era în ascuns înţeles cu Banffy şi l sprijinea unde numai putea, se plâng că în urma atitudinei de cunctator a lui Szell şi a stărilor destrămate din Austria, politica lui Banffy a ajuns érăşĭ sĕ domineze. A fost aşadér o rafinată trăsătură de şac de a ataca pe Banffy, — care îşĭ manifestă deja prea vehement pofta de a ajunge érăşĭ la putere — tocmai în punctul cel mai delicat, şi a-l ataca încă într'un ḑiar din Viena, care se bucură de mare vadă la curte.

S'a afirmat adecă în acest ḑiar, că intenţiunea lui Banffy de a-şĭ da dimisiunea din postul de mareşal al curţii îşĭ are isvorul în raporturile sale cu ministru-preşedinte Szell, carĭ sunt aşa de încordate, încât la retragerea sa Banffy nu a predat succesorului sĕu nicĭ banii adunaţĭ la 1898 pentru scopurĭ electorale, banĭ adunaţĭ din Ungaria, Austria şi chiar din streiniătate, ca pregătire pentru alegerile dietale, ce le avea în vedere în anul acela, carĭ însĕ nu s'au făcut.

Acésta a fost o împunsătură destul de simţibilă, şi Banffy s'a şi grăbit, de a cere satisfacţiă dela ḑiarul „Vaterland", făcĕnd din pretinsul atac o afacere personală. Editorul ḑiarului „Vaterland" a rĕspuns plenipotenţiaţilor lui Banffy, că el n'a avut şi n'are nimic personal cu acesta şi nu i-a trecut prin gând a ataca personal pe fostul ministru-preşedinte. Ceea-ce a vrut sĕ aducă la cunoscinţa publică a fost numai, că fostul ministru-preşedinte nu predă ministrului preşedinte de acum fondurile electorale, ce le-a adunat în 1898; acésta este o afacere politică, ér nu o cestiune, ce atinge onórea personală.

Plenipotenţiaţii lui Banffy nu s'au mulţumit cu acésta lămurire şi au cerut, ca redacţia foiei vienese sĕ rectifice scirea adusă, după cum ei anume cer. Nu scim încă, ce atitudine a observat în urma acésta „Vaterland".

Dér acum urméză momentul cel mai interesant. Partida poporală maghiară din dietă voesce sĕ facă din afacerea lui Banffy o afacere politică. Se vorbesce, că ar voi sĕ propună punerea în stare de acusaţiune a baronului Banffy. Va sĕ ḑică putem sĕ ne aşteptăm la o discusiune şi luptă înfocată în dietă contra lui Banffy, care când a căḑut dela putere înainte cu un an, a ameninţat, că va mai arăta el odată ce póte.

Organul amintitei partide formuléză deja de pe acum întrebările ce le vor pune lui Banffy, cerĕnd dela el, ca sĕ nu sĕ ascundă îndĕrĕtul unei afacerĭ cavalerescĭ, ci sĕ iese pe plan, sĕ spună însuşĭ cum stă lucrul şi sĕ declare, fără martorĭ şi plenipotenţiaţĭ, că acusările lui „Vaterland" sunt mincinóse. „Sĕ declare aceste, décă póte — şi de le va declara şi dovedi oposiţia va fi mulţămită, altfel nu".

Étă aceste întrebărĭ: E adevĕrat, că br. Banffy în 1898 a adunat şi a primit, pentru a face nouĕ alegerĭ, banĭ din Ungaria, Austria şi din strĕinătate, cu scop de a nimici deplin oposiţia decimată la 1896? Adevĕrat e, că a primit şi banĭ dinafară pentru acest scop? Adevĕrat este, că aceştĭ banĭ i-a adunat ministru-preşedinte de-atuncĭ, care nu era ministrul unui partid, ci al ţĕrii, al monarchului? Adevĕrat e, că aceştĭ banĭ, după-ce a căḑut, nu i-a predat urmaşului sĕu, şi că printr'asta a voit sĕ arate contrastul cel mare, ce a esistat şi esistă între el şi urmaşul sĕu?

Astfel s'a născut acuma o cestiune Banffy, pe care amintita oposiţiă o declară de cestiune eminent politică.

Viitorul Austriei. Sub titlul acesta publică cunoscutul conducĕtor cehic *Pacak* un articul într'o foiă cehică, discutând asupra situaţiunei viitóre în Austria, după-ce parlamentul ar fi disolvat. După părerea lui *Pacak*, o disolvare póte sĕ fiă păgubitóre numai pentru partida catolică şi pentru Polonĭ. Cehilor le este cu totul indiferent, ce se va întêmpla cu adunarea imperiului. Este probabil, ḑice, că viitórea cameră va fi mult mai sĕlbatică, decât cea actuală şi că îndată după ea o sĕ urmeze *absolutismul*. Cehii însĕ nu se sparie de absolutism; ei sciu, că o parte a funcţionarilor se bucură deja înainte, că pot sĕ năvălésca asupra naţiunei cehice, ca s'o turtéscă la părete. Absolutismul însĕ, continuă Pacak, nu ţine vecĭnic şi sfîrşitul lui va fi probabil acela, că cestiunile de drept public în Austria îşĭ vor primi o firéscă soluţiune. Cehii, ḑice în fine Pacak, n'au nicĭ un interes, ca de dragul salvării parlamentului sĕ se jertféscă pe sine, căcĭ tot déuna când de sus au suflat vênturĭ recĭ asupra lor, majoritatea nu s'a espus pentru ei. E fórte firesc, aşadér, décă Cehii nu vor lăsa sĕ fiă jupuiţĭ de dragul dreptei parlamentare.

Atitudinea Cehilor devine din ce în ce mai pronunţat oposiţională. Comitetul esecutiv al partidului Cehilor tinerĭ a decis sĕ provóce pe deputaţii cehĭ la cea mai înflăcărată oposiţiă contră guvernului.

După *„Morlawska Orlice"* din Brünn, comitetul esecutiv al tinerilor Cehĭ a învitat pe toţĭ cei-ce lucréză la înfiinţarea „consiliului naţional" sĕ-şĭ alégă delegaţĭ în acest consiliu, care are de scop realisarea egalei îndreptăţirĭ politice şi limbistice a poporului cehic, precum şi a dreptului public boem, şi înălţarea sciinţei, culturei şi economiei naţionale cehice.

Născocire de noue delicte.

Asupra proiectatei întregirĭ novelare a codului penal ung., de care am făcut amintire în numĕrul de erĭ al foiei nóstre, şi prin care ministru de justiţiă intenţionéză a întroduce noue delicte speciale relative la naţionalităţile namaghiare, „Sieb. d. Tageblatt" a scris doue articole remarcabile.

Cu privire la disposiţia propusă, prin care se ţintesce a mărgini şi împiedeca *ajutorarea din streinătate* a instituţiunilor de cultură ale naţionalităţilor, *„Sieb. d. Tageblatt"* ḑice între altele:

„In disposiţia acésta se observă tendinţa suspectă de a întroduce scopurĭ politice în afacerĭ culturale. De unde îşĭ ia ministrul de justiţiă dreptul de a atribui lucrării bisericei şi şcólei şi în cercurile naţionalităţilor alte intenţiunĭ, decât acelea, ce le are pe drumul cel drept al chiămării lor?... Insémnă de a ignora în mod despreţuitor acésta lucrare de cultură, când se admite, că scólele şi bisericele pot fi duşmane statului, — afară décă acésta inimiciţiă contra statului se găsesce deja în nisuinţa, de a-şĭ desvolta cultura pe terenul propriu naţional şi a se ridica astfel la Dumnedeu, şi décă nu este cel maghiar".

„Mai mult însĕ rĕsuflă din aceste disposiţiunĭ ticălósa nerecunoscinţă. Tot ce are mai bun în cultura ei Ungaria a primit din strĕinătate, începĕnd dela Sfântul Stefan, apoi pe timpul regelui Mathia, la curtea căruia erau învĕţaţii italienĭ, pĕnă la pedagogii secolului al 17-lea Opitz, Bisterfeld, Comenius şi pĕnă în ḑiua de adĭ, când cărţile didactice şi planurile de învĕţămênt germane sunt traduse în limba maghiară şi când scólele unguresci trăiesc din munca culturală a Germaniei.

„Şi acuma sĕ vină dieta ungară şi după-ce scólele maghiare organisate, tot ce e mai bun, tot: formă şi viaţă, au primit cu mânile deschise din strĕinătate, sĕ nu vré sĕ lase a întra în ţéră cele câte-va picăturĭ de ajutorare materială, ce voiesc sĕ vină din strĕinătate pentru şcolile nemaghiare. Nerecunoscĕtóre în cel mai mare grad este însĕ acea proiectată disposiţiă, fiind-că, precum se scie, cu tot paragraful frumos din legea de naţionalitate, pentru scólele nemaghiare nu se face absolut nimic".

„Dér disposiţia din cestiune, ḑice „S. d. Tagbl.", vatĕmă şi *drepturĭ esistente*, carĭ nu pot fi şterse numai aşa *per tangentem* prin adausurĭ novelare la codul penal. Constituţia bisericei evang.-săsescĭ din Ardeal enumeră între punctele celelalte ca aparţinĕnd cercului de activitate al consistoriului şi *„mijlocirea de contribuirĭ de ajutorare şi de mile* pentru bisericĭ şi scóle dinăuntru şi dinafară". Printr'asta este eschisă orĭ-ce altă mărginire a acestui drept al bisericei săsescĭ".

*

Despre a doua disposiţiă a noului proiect, care ameninţă cu închisóre de stat şi cu amendă mare pe cei ce participă la reuniunĭ, adunărĭ, cortegiurĭ şi festivităţĭ în strĕinătate, „al căror scop este de a deştepta ură în contra unei instituţiunĭ de stat ungare, séu în contra vre-unei naţionalităţĭ, clase séu confesiunĭ din Ungaria", „Sieb. d. Tageblatt" face observaţiunile următóre:

„In sine, n'ar fi de dis nimic contra cuprinsului acestui paragraf proiectat. Nimenĭ n'o sĕ aţîţe contra instituţiunilor etc. din patriă şi şi mai puţin încă din strĕinătate. Dér pedepsirea unei astfel de fapte e prevĕḑută deja în codul penal. — Tendenţa deosebită a acestei disposiţii se arată tocmai în aceea, că nu e necesară. Cel ce aţîţă etc. este după lege pedepsit, şi sub acésta lege stă cetăţénul ungar şi când petrece în strĕinătate. Dér noua disposiţiă nu vré sĕ dică, că cel ce comite pĕcatul din cestiune e a-se pedepsi, ci *vré în genere sĕ îngreuneze, ba mijlocit sĕ oprésca participarea la „reuniunĭ, adunărĭ, cortegiurĭ şi festivităţĭ" în strĕinătate.* De aceea, nu numai cel ce comite faptul, cel ce aţîţă etc., ci cel ce ia parte la o astfel de reuniune, adunare, are sĕ fiă pedepsit. Urmarea ar fi, ca nimenĭ sĕ nu mai cuteze, de a lua parte la adunărĭ şi reuniunĭ strĕine, décă nu vré sĕ se espună pericolului de a primi pedepse aspre. N'ar puté de es. sĕ-i vină în gând odată unei societăţĭ geografice, căreia îi aparţin, de a critica aspru rebotezarea numelor localităţilor în Ungaria, séu sĕ-i vină în gând unei adunărĭ pedagogice, la care iau parte, a condamna maghiarisarea în massă a numelor învĕţătorilor poporalĭ — şi aşa „a deştepta ură", în casul prim contra unei disposiţiunĭ a statului, în casul al doilea contra unei clase esistente în Ungaria? Cine va dovedi, décă lucrul se va interpreta aşa, că reuniunea n'a fost înfiinţată, că adunarea n'a fost convocată tocmai pentru scopul acesta? Nu trebue ca eu, ca sĕ nu viu în conflict cu codul penal, sĕ ies mai bine din reuniune şi sĕ nu iau parte la adunare?"..

Dér şi în altă privinţă acésta novelă e aptă, ḑice „S. Tagbl.", de a esercita un efect discompunĕtor. După carĭ indicii sĕ se judece, nu numai décă o persónă a luat parte la o astfel de adunare etc., ci décă adunarea a avut intenţiunea a deştepta ură în una din direcţiunile numite? Raporturile ḑiarelor vor fi aicĭ mărturiile inculpătóre, şi aceste sunt cu colorit de partid. Ce uşor póte dér sĕ i-se dea unui discurs, unei resoluţiunĭ un ascuţiş, care nicĭ n'a fost în intenţiunea adunării! Procurorul se va puté ţiné numai de raportul ḑiarelor şi de numele persónelor participante, şi e în mâna lui de a te pedepsi şi şicana. Orĭ dóră sĕ se creeze un sistem poliţienesc internaţional, prin care în direcţiunea acésta sĕ se pótă strict supraveghia cetăţenii statului în strĕinătate?...

Cât dispreţ — ḑice mai departe „S. d. Tgbl." — nu e în acusarea şi suspiţionarea naţionalităţilor, ce-o conţine acea disposiţiă? Cât de mare trebue sĕ fiă abisul între cetăţenii patriei şi cât de mare trebue sĕ fiă temerea şi frica, că în strĕinătate se ţin reuniunĭ, adunărĭ etc. numai spre a demonstra contra Ungariei! Sunt stărĭ nesănĕtóse, produse prin lipsa de iubire, ca şi prin recea înstrĕinare faţă cu

naționalitățile țěrii și prin propria conșciință rea...

De ne va întreba cine-va — încheiă „S. d. Tgbl.“ — de ce ne ridicăm vocea deja acum, când încă proiectul nu s'a presentat anchetei? De aceea, pentru-că noi deja în acéstă presentare unei anchete, vedem un pas, ce amenință direct pacea în patriă și printr'asta binele statului, un pas făcut pe povârnișul tratării naționalităților...

Din „Reichsrath“.

Camera seniorilor din Austria a terminat alaltăerî desbaterea asupra programului guvernului. Aicî programul ministeriului Koerber a întimpinat aprópe din partea tuturor aprobare. Vorbitorii partidei progresiste germane principele Carol Auersperg și principele Fürstenberg au accentuat necesitatea de a se stabili prin lege limba germană ca limbă mijlocitóre.

Ministrul-președinte *Koerber* dise între altele că, după cum crede el, vor sosi momente, în carî interesele comune vor învinge interesele naționale. Mulțumesce camerei seniorilor, că e gata de a sprijini guvernul la soluțiunea cestiunei naționale. In cestiunea limbilor trebue sě se facă destul înainte de tóte trebuințelor faptice. Pentru acésta însě e de lipsă, ca tóte partidele sě arate prevenire și curaj. Conferența de înțelegere a ajuns a-se uni asupra câtorva puncte. Guvernul o consideră numai vremelnic întreruptă și speră, că continuându-se va aduce și mai bune resultate. Stagnarea lucrărilor parlamentului e fórte durerósă. Guvernul, dice, e condus numai de gândul la salutea imperiului.

Dr. Rieger, conducětorul Cehilor bětrânî, accentuéză, că cu tóte neînțelegerile, ce se vor fi ivit între națiunea cehică și dinastiă în timpul din urmă, e convins, că trebue sě se împace, pentru-că au lipsă una de alta și nu se póte cugeta una fără de alta. Guvernul, dice, prin convocarea conferenței de înțelegere a pășit pe drumul adevěrat. Incât pentru soluțiunea cestiunei limbilor însě e de părere, că ea n'are sě se facă în „Reichsrath“, ci în dietă. Vorbesce de agitațiunile în Boemia ale partidei estreme germane, care nu e austriacă, căcî țintesce la unirea tuturor Germanilor într'un imperiu. Acéstă partidă cresce mereu și ea teroriséză și alte elemente moderate. Ei nu-i convine sě se facă pace; vré sě susțină ferberea, ca sě-șî ajungă scopul. Germanii în Boemia se tem, că-i vor majorisa Cehii, dér aceștia au destulă minte, ca sě nu-i împingă prin asuprire în brațele admiratorilor lui Bismarck. Mai departe accentuéză necesitatea, ca sě se schimbe constituția și combate idea unei egemonii germane și a limbei de stat germane pentru Austria. Trebue sě se creeze o constituțiă, care sě satisfacă tuturor cerințelor.

Prințul *Carl Auersperg*: Protestéză în contra suspiționărei lui Rieger, că nu toțî Germanii ar fi bunî austriacî și dice, că Germanii vor ținé tare la constituția esistentă și nu se vor învoi nicî-odată la o schimbare séu delăturare a ei.

Afacerea Banffy - „Vaterland“ preocupă viu cercurile din Budapesta. Scim, că mandatarii lui Banffy nu s'au mulțumit cu rectificarea publicată de fóia vienesă, decât numai în ceea-ce privesce partea personală, că adecă „Vaterland“ n'a vrut sě se atingă de onórea individuală a lui Banffy. Cu partea politică a rectificării nu sunt mulțumițî, și de aceea martorii lui Banffy pretind: 1) publicarea unei rectificărî în sensul, că Banffy ca ministru-președinte, și ca președintele partidei liberale a pus la disposiția urmașului sěu, tot de ceea-ce a dispus, n'a lăsat nicî mai mult, nicî mai puțin după sine; 2) In ce privesce cassa electorală dela 1898, pretind sě se constate, că o astfel de cassă n'a esistat și că prin urmare, br. Banffy n'a putut reține nimic la sine, séu la alții o astfel de cassă; 3) Pretind, în fine, ca „Vaterland“ sě numéscă pe autorul notiței, căcî la cas contrar vor cere satisfacțiă cavaléscă dela redactorul numitei foi.

Inainte de redactarea declarațiunei au fost lungî discusiunî între Banffy și mandatarii sěi, apoi între aceștia, Fejervary, Tisza K., Zeyk și Pulszky. Declarațiunea a fost satisfăcută și prin ministru-președinte Szell, deóre-ce banffyiștii pretind ca Szell sě declare, că la Banffy nu se află nicî un fel de cassă de banî, ce i-ar fi adunat pe când era ministru-președinte.

„*Budapesti Hirlap*“ primesce din Viena scirea sensațională, că *din cercurile competente br. Banffy a fost provocat sě-șî dea dimisia din postul de măestru suprem la curte.*

Deschiderea esposiției universale din Paris se va face de către președintele republicei *Loubet* în *14 Aprilie n. 1900* și marele public va puté se visiteze esposiția începênd din 15 Aprilie.

Maghiarisarea numelor în 1899.

Ungurii sunt de credință, că prin maghiarisărî de nume *cu forța* își vor spori neamul așa, că cel mult în 50 de anî numai picior de Ungur are sě se găséscă dela Laita și până la Carpații Transilvaniei. Credința acésta i-a fanatisat așa de tare, încât un șovinist incarnat ar sta sě-țî scótă ochii, déca i-ai spune, că prin maghiarisarea numelor cu forța — căcî de bună-voiă numai Jidovii și renegații își lapědă numele lor — n'au făcut nicî o ispravă.

Turbarea maghiarisării numelor bântue mai ales de prin 1895 încóce, când faimosul Banffy a ajuns sě se cocoțéscă în fruntea trebilor țěrii. S'au constituit birourî prin țéră și s'a dat ordin chiar dela guvern, ca toțî slujbașii sě-șî ia nume ungurescî. In privința acésta au rěmas pentru tot-déuna de tristă și revoltătóre amintire presiunile *din oficiu*, ce s'au făcut asupra nenorociților împiegațî și muncitorî nemaghiarî de pe la căile ferate ungare. Deasemenea se va reaminti cu scârbă mișcarea, ca s'a pornit printre dăscălașii ungurî, în frunte cu inspectorii reg. de școle, in direcția de-a sili pe învěțătorii de stat, comunalî etc. sě-șî maghiariseze numele.

Despre succesul acestei campanii de maghiarisare se face raport în fiă-care an. In 1898 s'a constatat însě, că maghiarisările de felul acesta au dat un resultat mai slab decât în 1897, în 1899 mai slab decât în 1898. Așa ne spune cel puțin o statistică, ce-o publică faimosul mâncător de nume nemaghiăre Telkes Simon, în statistica sa pe anul trecut 1899.

Pe basa datelor ministeriului de interne, Telkes constată cu durere, că în 1899 numai *3240* de individî au „petiționat“ pentru „schimbarea“ numelor, adecă *mai puțin cu 3482 ca în 1898*, adecă cu 51.80%. Constatarea acésta e fórte simptomatică. Causa scăderii cifrelor o aflăm noi în aceea, că Jidovii și renegații șî-au maghiarisat deja numele în anii precedențî și că anul trecut și-l'au maghiarisat mai ales acele elemente fără patriă și stare, carî au imigrat în Ungaria. Asta apare și din constatarea lui Telkes, că în notele ministeriului de interne, cea mai mare parte din aceia, carî șî-au maghiarisat numele, sunt trecuțî ca ómenî *fără ocupațiune*. Afară de aceștia șî au maghirisat numele aprópe esclusiv funcționarî și servitorî dela căile ferate, dela postă, funcționărașî de pe la administrațiă, gendarmî, finanțî, pădurarî, teatraliștî, studențî, agențî, calfe etc., va sě dică tot ómenî fără stare mai bună.

După *religia* cei mai mulțî sunt *mosaicî*, 1634, rom. cat. 1232, greco-cat. (rutenî) 106, gr. or. 30 etc. După *naționalitate* nu-i împarte statistica. La ce sě-i și împartă, când vedem, că jumětate din cei-ce șî-au maghiarisat numele sunt și acum *Jidovii.*

Așa-dér maghiarisarea numelor merge binișor calea racului. Dér șoviniștii sunt scrintițî și orbițî de patimă și nu věd, că se espun rîsului ómenilor cu mintea la loc.

SCIRILE DILEI.

— 24 Februarie v.

Secțiunea artelor frumóse din Bucurescî a ținut o ședință în sala Ateneului, la care au luat parte d-nii N. Grigorescu, Mirea, Stăncescu, Voinescu, G. S. Ștefănescut și alții. S'a hotărît: Alegerea unei comisii, care sě culégă scenele din istoria culturală a Românilor, destinate a figura în Marea Frescă a Ateneului. Acéstă comisiă se compune din d-nii: Grigorescu, Mincu, G. Dem. Theodorescu, N. Stănescu, V. A. Urechiă. Primul și ultimul tablou au fost deja alese. Intâiul va representa *trecerea oștilor romane, în frunte cu Traian, peste podul lui Apolodor* pentru a cuceri Dacia. Ultimul tablou va representa *încoronarea domnitorului Carol I* ca Rege al României. Pentru esecutarea acestor două tablourî se va publica un concurs între pictorii românî. A doua hotărîre, care s'a luat e următórea: In cursul lunei Martie se vor da două concerte, la carî se vor cânta bucățî din vechia nóstră musică națională.

Principele Ferdinand al României va pleca Joi în Italia, însoțit de d-nii: generalul Boerescu, maior A. Dumitrescu, Dr. Romalo, Dr. Trangott, Tamm și de miss Winter. In Intalia principele se va întêlni cu principesa Maria și mica principesa Maria.

Cum se face dreptate celor ce o caută la judecătoriile maghiare, se póte constata — dice „Trib.“ din Sibiiu — din următorul cas: La judecătoria cu jurațî din *Timișóra* avea sě se țină pertractare finală într'o afacere, în care erau numai Românî dela sate implicațî. Inainte de începerea pertractărei, presidentul a adresat întrebare juraților, déca *înțeleg perfect de bine limba maghiară*, și pe unul, care dicea, că nu e destul de tare în ea, l'a dat afară. *N'a întrebat însě nimenî, déca jurații sciu românesce, ca sě înțelégă pe cei împricinațî.*

Cununia věduvei archiducese Stefania se va face, spune „P. Ll.“, în 21 Martie în Miramare. In călětoria sa, archiducesa va fi însoțită de fiica ei, de maestrul suprem de curte contele Choloniewsky, de contele Condenhove, Palffy și Szechenyi, dame de onóre, și de un medic. Actul cununiei se va face în tótă liniștea, funcționând ca preot cununător plebanul de curte Laur. Mayer.

Contra legei lui Heinze. In cercurile literare și artistice ale Germaniei au început sě se facă mișcărî de protest în contra legei lui Heinze. Toțî literații și artiștii din Berlin sunt convocațî la o ședință de protestare, la care vor lua cuvêntul Sudermann, Eberlein și Herman Nissen. Un comitet compus din Theodor Momsen, Reinhold Begas, Ernst v. Wildenbruch și Max Lieberman vor face dilele acestea apelul cuvenit. De-asemenea întră în luptă societatea germană artistică sub conducerea lui Anton Werner, societatea literară din Berlin, chiar și Academia artelor instructive. Societatea pressei din Berlin, în ultima sa întrunire generală, a luat o hotărîre, în care arată, că legea lui Heinze este dăunătóre întregei culturî intelectuale și artistice a poporului german. Pe de altă parte gazetele agrare și clericale rěspândesc svonul, că representanții mai multor partide din Reichstag s'au înțeles asupra înșghebărei unui paragraf special pentru teatru, care va corěspunde și dorinței guvernului. In cas, déca acéstă scire se va adeveri, atuncî gazeta „Volks-Zeitung“ provócă pe minoritatea din parlament a trece la obstrucționism și a împedeca venirea legei lui Heinze în a treia discuțiă.

Sinucideri în Sěcuime. In comitatul Treiscaunelor sinuciderile par a fi devenit o adevěrată epidemiă printre Sěcui. In dilele din urmă, după cum spune o fóiă ungurésca, s'au ivit cincî casurî de sinucidere. Unul dintre sinucigașî, cu numele Kovács Ferencz din Sepși-Sângeorgiu, s'a dus la câmp ca sě se spêndure de-o salcă. Inainte însě de-a sěvîrși acésta, s'a îmbětat bine cu rachiu, ca „sě aibă curagiŭ“, apoi s'a spêndurat cu un ștreang de crénga unei sălcî, dér pe calea acésta nu i-a succes sě se omóre, căcî ștréngul s'a rupt și Sěcuiul a cădut într'o baltă, ce se afla sub salcă. Balta nu era adêncă, dér sinucigașul șî-a găsit și aci mórtea, deóre-ce fiind beat, nu s'a putut ridica din baltă și s'a înecat.

Notar public în Arad. D-l Ioan *Beleș*, deputat dietal guvernamental și advocat, fù numit notar public r. în Arad.

Rěsboiŭ între Costa-Rica și Nicaragua. Se vestesce din Washington lui „Morning Post“ cu data de 4 Martie, că o depeșă din Greytown spune, că Republica *Costa-Riga* are de gând sě declare rěsboiŭ *Nicaraguăi.*

Rusia în Persia. Gazeta de Petersburg face cunoscut: O societate persiană de drumurî de fer se va constitui dilele acestea în Petersburg. Se dice cu siguranță, că unul din porturile Persiei va fi luat în arêndă cu aceleașî condiții ca și Port-Arthur. In cas, când nu se va puté „ajunge în mod pacînic“, se va întrebuința forța. Trupele sunt gata.

Turburările de stradă în Belfast. Se anunță din Belfast, în Irlanda, că cu ocasia venirei scirilor despre capitularea lui Cronje și despresurarea Ladysmitului, s'au ivit marî turburărî între oranjiștî și naționaliștî.

Rěsunet din Bihor.

— 21 Febr. (5 Martie n.) 1900.

In Nr. 33 al „Tribunei Poporului“, a diarului frățietății dela Arad, un erou de tufă, care din smidariŭ nu-șî arată fața, ci numai ghiarele, sub numele de *Cunctator* încercându-se a descrie stările politice și sociale din Bihor, se demite la personalitățî. Inainte de tóte trage cu buretele peste renascerea Bihorului, începută la anul 1851, nu vré sě scie de acțiunea Românilor dela 1870 până la 1899, ci provocându-se la trei crai dela rěsărit, mândri brebenî de primăvară, dice că aceștia au deșteptat viața națională în Bihor și aceștia au dat nascere „Bihorenei“.

Acești trei frațî, numițî tinerî, fiind stimațî și de noi, credem că cu modestia lor vor declina dela sine lauda, ce nu șî-o arógă, și vor dice, că înființarea „Bihorenei“ se datoresce fundatorilor, între carî sunt mai mulțî veteranî, cunoscuțî publicului românesc, și numele acestora au stârnit încrederea publicului. Déca am sci cu cine stăm de vorbă, am arăta și acțiunea Românilor bihorenî în timpul de 30 de anî dela 1870 până în present; la acéstă ostenélă însě ne vom supune atuncî, când lucrul va deveni serios.

După acésta uvertură, tufariul se acață de persóna d-lui advocat Nic. *Zigre*, acusându-l, că el a pricinuit decadența și amorțirea vieții românescî în Oradea-mare. O aserțiune stupidă. Déca un individ, séu chiar familia sa s'ar lăpěda, renega de națiunea lor, aceștia pot óre sě tragă după sine pe locuitorii unui oraș, séu ai unui comitat întreg? Puțin respect are „Cunctatorul“ de Românii oradanî și bihorenî. Adecă sě fiă așa de simpli, sě se dea după gustul unuia, séu a familiei lui, și sě amorțéscă toțî, ca la poruncă? Clica aradană póte merge pe acest calapod, dér alții nu! Noi însě scim contrarul despre d-l Zigre, și anume: că el a fost și este sufletul vieții românescî în familia Poenariu; și toțî băieții și fetele sale au căpětat crescere românéscă. Până când eroul de tufă nu va veni cu casurî concrete, declarăm de columniă acea denunțare a lui, că înaintea Ungurilor Zigre s'a impus de bun patriot (cu înțelesul duplicității), căcî noi scim positiv, că în tóte adunările și acțiunile românescî din Oradea și Bihor Zigre a luat parte activă, și nicî când nu s'a retras dela împlinirea datorinței naționale. A fost el și la conferințe politice naționale, ce va și dovedi, déca „Cunctatorul“ își va lăpěda masca, — ba a fost ales și în comisiunî.

Voind „Cunctator“ a înegri pe D. Zigre, cu starea miserabilă a administra-

țiunei bisericescĭ și scolare în Bihor, dejosesce însușĭ Consistoriul și pe toțĭ protopopii, ba și guvernarea de mai mulțĭ anĭ a actualului episcop, a părintelui Goldiș, ca fost vicar. „Cunctator“ stăruind a dovedi atotputernicia d-lui Zigre, se face ridiculos, singur îi înalță nimbul. Căcĭ un domnitor absolutistic póte cu puterea sĕ supună pe toțĭ, un simplu cetățén însĕ numai atuncĭ póte deveni stăpânitor peste minţile și sufletele consoţilor sĕi, décă posedă calitățile superióre și tăria de caracter de a conduce.

Dér, d-le „Cunctator“, pentru-ce a fost d-l Zigre ales mai în tóte comisiunile sinodale și congresuale ale Metropoliei, nu numai odată, ci totdéuna?

Și cum se întêmplă, că numai după 26 de anĭ se face întrebarea, că cine l'a pus pe d-l Zigre secretar consistorial, și că acésta „vacă de muls“ e incompatibilă cu advocatura privată? Déca este vre-un regulament în alta privință, părintele Goldiș cât a stat vicar în Oradea de ce nu s'a folosit de el?

Avem firmă credință, că „Cunctator“ nu e din Bihor, ci născut în oficina „Tribunei Poporului“, în care se pomenesce cu predilecțiune vaca de muls, de a cărei lapte s'a folosit și unul óre careva din părinții sufletescĭ ai acestui ḑiar, deși nu merita acel lapte, ci numai lovitura de picior a vacei.

Cu tóte înjuriile aduse d-lui Zigre, el este ales vicepreședinte al „Bihorenei“, și mai recent președinte al despărțĕmêntului Oradan, fără ca opiniunea publică și încrederea generală sĕ țină rost de votul d-lui „Cunctator“.

Dér nu „Cunctator“ este chemat a judeca faptele d-lui Zigre, sĕvêrșite pe terenul bisericesc și scolar, ci Consistoriul Oradan; nicĭ socotelile fundațiunei Zsigaiane ale d-lui Zigre nu este el chemat a le controla, ci Senatul acestei fundațiunĭ, și peste tot sunt chemate a face acestea autoritățile superióre, înaintea cărora, déca va cere trebuința, d-l Zigre îșĭ va sci apĕra posițiunea sa.

Nu de astea îl dóre pe „Cunctator“, ci de alegerile apropiate sinodale. Se teme, că în Bihor nu vor puté eși din urnă olicașii arădanĭ, carĭ avênd majoritatea, ar voi sĕ domineze, sĕ sdrobéscă așa numitele neamurĭ, ca apoi *sĕ vină* altele; va sĕ ḑică „sculați-vĕ, ca sĕ ședem și noi“, căcĭ duhul modern așa guvernéză biserica.

Censor.

Rĕsboiul din Africa sudică.

La Londra și pretutindenĭ se aștéptă cu mare încordare momentul luptei decisive. Lupta acésta se crede, că se va da cam la 8 chilometri depărtare de Paardeberg, pe țĕrmii rîului Modder, unde Burii, după obiceiul lor, au ocupat poziții pe nisce înălțimĭ întărite cu șanțurĭ. Nu se scie încă positiv, cățĭ Burĭ se află acolo; se scie însĕ, că Roberts are aicĭ cincĭ brigăḑĭ, va sĕ ḑică sunt în preponderanță față cu Burii, și terenul de atac încă le e favorabil.

După cum se vestesce agenției „Reuter“ din Capstadt, o altă trupă englesă a plecat din Kimberley spre nord, probabil pentru a libera Mafeking-ul, séu — ceea-ce e și mai probabil — pentru a trece peste rîul Vaal și *a năvăli în Transvaal.* Englesii vor adecă sĕ atace de-odată ambe republicele.

E curios, că pe când Burii s'au retras aprópe din tóte posițiile, ce le ocupaseră în coloniile englese, guvernatorul *Milner* din Capland a proclamat *starea de rĕsboiŭ* în mai multe districte (Prieska, Kenhardt, Vriststown și Barklywest), în carĭ Olandesii au prins armele contra dominațiunei englese.

Ĕtă scirile mai nouĕ:

Burii nu cedéză.

Din Londra se telegraféză, că posiția de luptă a Burilor lângă *Ostfontein* se estinde pe un teren de 8 chilometri. Flancul lor drept se află pe-o spinare de munte lungă, pe partea nordică a rîului și între munte și rîu. Pe țĕrmul sudic se află flancul stâng, ér centrul e situat pe cele 6 coline. Flancul stâng a înaintat câte-va ḑile mai înainte spre sud. Noua posiţiă de luptă a Burilor este aprópe imposibil de încunjurat. Președintele oranjean *Steyn* se află în lagĕrul bur. La cas când Burii ar fi învinșĭ, el va numi un guvern provisor și președintele se va refugia la Pretoria pentru inițiarea negocierilor de pace.

Acestea se spun din isvor engles.

Agentul transvaalian din Bruxella publică informațiunea, că după scirile, ce a primit în urmă, *inaintarea Englesilor spre Bloemfontein s'a împiedecat.* Generalul *French*, care deja în 28 Febr. a plecat spre Bloemfontein, n'a putut sĕ înainteze, deórece divizia lui *De Wette* l'a oprit. Trupele lui *Gatacre, Clements* și *Brabant* de asemenea nu pot sĕ înainteze. *Buller* nisuesce a-se uni cu Roberts trecênd muntele Draken, însĕ Burii au ocupat tóte strîmtorile și nu lasă pe Englesĭ sĕ trécă. Situația așa-dér s'a îmbunĕtățit în ultimele ḑile pentru Burĭ, căcĭ aceștia au timp, ca sĕ-șĭ întăréscă pretutindenĭ posițiunile.

Din *Colesberg* i-se vestesce agenției „Reuter“ din Londra cu data de 5 l. c., că Burii țin încă ocupate înălțimile de pe țĕrmul sudic al rîului Oranje.

Lupta dela Dordrecht.

Generalul engles *Brabant* a avut o luptă la *Dordrecht* cu Burii. Lupta a fost crâncenă, căcĭ Burii au apĕrat vitejesce fiă-care pălmac de pămênt, pricinuind pierderĭ însemnate Englesilor. In fine însĕ totușĭ Englesii i-au rĕsbit pe Burĭ, carĭ s'au retras fără pierderĭ seriόse, ducênd cu ei carĕle și tunurile.

Condiții de pace.

Agentul transvaalian Dr. *Leyds* din Bruxella declară, cum am semnalat și erĭ, că *conditio sine qua non* a orĭ cărei păcĭ este *garantarea necondiționată a independenței statelor bure.* In schimb Burii sunt aplecațĭ a resolva cestiunea Uitlenderilor după cum doresce Anglia. De vor voi însĕ Englesii sĕ anecteze republicele, *Burii mai bucuros îșĭ vor pustii orașele și părăsindu-șĭ vetrele dimpreună cu femei și copii, vor emigra* — dér sub dominațiune englesă nu vor rĕmâné. Dr. Leyds află a fi de însĕmnătate, ca Anglia sĕ o scie acésta.

Loteria de Stat sistem Preda.

Sistemul de pănă adĭ al loteriilor particulare, precum și al celor de Stat, este pretutindenĭ condamnat, mai ales pentru imoralitatea, pe care el o încurajéză. In cele mai multe State ómenii politicĭ s'au ridicat în contra acestui nenorocit sistem, dér fiscul li-se împotrivesce, pentru-că el, care încaséza adĭ milióne pe urma loteriilor, nu vré sĕ audă de desființarea lor.

Idealul loteriei de Stat ar fi, ca ea sĕ fiă așa fel organisată, ca biletele de loterie, odată cumpărate de public, *sĕ nu-șĭ mai pótă perde valórea*, nicĭ după tragere, în nicĭ un chip. Cu alte cuvinte, *hazardul* séu norocul sĕ efecteze numai procentele sumelor ce resultă din vênḑarea biletelor. In modul acesta loteria nu numai că ar înceta a fi imorală, dér mai mult ea s'ar transforma într'un admirabil sistem de economii pe séma cumpărătorilor de bilete.

Acest mare principiu l'a avut distinsul nostru compatriot, d. D. *N. Preda*, în vedere, și după studii de 20 de anĭ, el a isbutit sĕ-i găséscă formula, care sĕ-l întrupeze. D-l D. N. Preda, care a petrecut 20 de anĭ în Paris, este adĭ o celebritate financiară nu numai în capitala Franței, ci și în Austria, în Italia, Ungaria etc. D-l Preda este în tratative cu mai multe guverne, cărora li-a espus deosebitele sale sisteme financiare, pe care economiștii practicĭ din Apus le-au considerat și le consideră ingeniόse. Vestitul fost ministru de finanțe și ministru-președinte al Ungariei d. Al. *Weckerle*, ḑice în corespondența sa cu d. Preda, intre altele:

Budapesta 17 Martie.

„Am studiat cu multă plăcere frumósa d-tale operă relativă la reforma loteriei, . .“ ér la 26 Aprilie 1898, d. Veckerle scrie între altele: „Mărturisesc, domnul meu, că opera d-vóstră este fórte remarcabilă . . .“

Marele ḑiar din Viena „Deutsches Volksblatt“, care s'a ocupat de nenumĕrate-orĭ de ideile d-lui Preda, ḑice, d. p. în No. dela 3 Sept. 1898: „Formala lui Preda avênd o însemnătate economică colosală, am convincțiunea, că întregul sĕu sistem este vrednic de studiul popórelor și al guvernului Austriei, cărora îl recomand și îl dedic . . .“ etc.

In anul 1898 deputatul la Camera Austriei, d. dr. Iosef Schlesinger, tovarĕșul de luptă al primarului dr. Lueger, a presentat ministrului de finanțe d-nul Kaizl un Memoriu. „Institutul System Preda“ expune ministrului necesitatea de a se înființa în Austria acest institut.

Tratativele în acéstă privință continuă între d. Preda și mai mulțĭ fruntașĭ ai politicei austriace. Am puté înșira o serie întrégă de financiarĭ și miniștri din Italia, Franța etc. carĭ toțĭ vor sĕ dea ființă proiectelor d-lui Preda. Intr'o scriere pe care a scos'o ḑilele acestea de sub tipar, marele nostru compatriot arată principiile lotăriei de stat moralisată și ale băncii industriale rurale.

Planul acesta póte deveni de-o fórte mare însemnătate pentru viitorul nostru financiar. („Rom. Juna“)

Multămită publică.

Conducerea Reuniunei scientifice și de casină militară nu póte destul de iute sĕ mulțăméscă în particular și personal, cum ar dori, tuturor P. O. dómne și domnĭ, copiilor celor mult drăguțĭ și bunilor părințĭ pentru concursul lor amicabil și plin de succes la aranjarea seratelor de diletanțĭ în favorul „Crucei Roșii“.

De aceea adreséză pe calea acésta tuturor participanților numițĭ fierbintea rugare, de a primi cea mai sinceră și căldurósă mulțămită în forma acésta, pentru devotatul concurs nu numai leal, ci care nu s'a retras nicĭ dela jertfe insemnate materiale. Sĕ fiă sigurĭ de recunoscința durabilă a presidiului Reuniunei.

Dorim ca participanților sĕ le rĕmână o amintire plăcută a ḑilelor de 5 și 6 Martie 1900 și a probelor și exercițiilor, ce li-au premers.

Dorim în deosebĭ, ca în inimile primitóre ale drăguților copii sĕ rĕmână pentru totă viața neștérsă gingașa amintire a acelor óre, ce le-au gustat cu plăcerea dansului precum ei înșișĭ au încântat pe tinerĭ și bĕtrânĭ în tabloul strălucit în colorĭ și frumos alintat al jocului lor plin de viață.

Președintele Reuniunei:

***Francisc Rieger**, colonel.*

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 8 Martie. In ședința secretă, în care s'a discutat afacerea Banffy, Ugron a declarat, că el a scris articolul contra lui Banffy în „Vaterland“ (Mare sensațiune).

Paris, 7 Martie. Infrângerile Burilor au făcut sĕ isbucnéscă aicĭ și mai mult ura contra Angliei. „*Figaro*“ și „*Echo de Paris*“ publică caricaturĭ ironice contra Englesilor, Quesnag de Beaurepaire atacă violent pe Englesĭ, Fr. Copee numesce pe Cronje „un Leonida“, ér „*Libre Parole*“ pune în prospect un apropiat rĕsboiŭ între Francia și Anglia. Pe bulevardul Poissonuiére șese tinerĭ au bătut rĕu pe un Engles și în locurĭ publice Englesii sunt espușĭ la insulte.

Londra, 7 Martie. Inaintarea Englesilor în statul liber Oranje întêmpină tot mai marĭ piedecĭ. Numai acum a eșit la ivélă, că Burii au pus la timpul sĕu mâna pe un mare transport de provisiunĭ englese, ceea ce a causat, că Englesii sufer lipse așa de marĭ, încât ovĕsul destinat cailor a trebuit sĕ fiă măcinat și împărțit la soldațĭ. Englesii au lipsă mare de cai. Cavaleria lui *French*, făcênd o iscódă pe țĕrmul nordic al rîului Modder, a dat peste un detașament bur de transport și l'a atacat. Burii însĕ în mare numĕr *au bătut și respins pe Englesĭ.* Burii se întăresc cu șanțurĭ, ei au așeḑat 8 tunurĭ pe colina cea mai înaltă și au întărit alte numĕróse coline.

Bruxella, 7 Martie. Roberts a trimis 10,000 pentru a libera Mafeking-ul. Armata liberatóre e în luptă cu divizia lui *De Wette*, care împiedecă cu succes înaintarea Englesilor. Burii și-au dus cu ei din Dordrecht tóte tunurile și au ajuns neconturbațĭ la frontieră.

Petersburg, 7 Martie. In cercurile diplomatice de aicĭ se crede, că *intervenirea* în favorul Burilor va lua în curênd forme concrete. Tóte foile rusescĭ urgitéză intervenirea și „Rossija“ dă espresiune părerii, că Europa ar plăti scump, déca și mai departe ar mai păstra neutralitatea față cu Anglia.

Londra, 7 Martie. Guvernul a provocat coloniile sĕ trimită trupe la Africa. In general se crede, că urgitarea adunării trupelor în colonii se face din temerea, că în Asia se vor nasce complicațiunĭ.

DIVERSE.

O nouă întrebuințare a telegrafului fără sîrmă. Marconi, la întórcerea sa din America și la o distanță de 100 kilometri de cósta englesă, unde se găsesc aparate fără sîrmă, a trimis telegrame și a primit îndată și rĕspuns, carĭ arătau scirile cele mai nouĕ despre rĕsboiul din Africa de sud. Marconi a tipărit imediat aceste raporte și le-a vêndut sub numele „Transatlantic Times“ la pasagerĭ pe preț de 1 leu exemplarul. Acéstă încercare atât de bine reușită a avut ca urmare, că societățile de navigațiunĭ englese și americane au luat hotărîrea dé a întroduce telegrafia fără sîrmă și pe vapórele lor, pentru-ca voiajerii se aibă posibilitatea de pe bordul vaporului pe care voiajază sĕ priméscă scirĭ dela rudele lor și mai ales sĕ pótă da avisurĭ la diferitele hotelurĭ pentru reținerĭ de dineurĭ și odăi.

Tipografiă pe câmpul de rĕsboiu. Ḑiarul oficial „Volksteim“, cel mai important din Transvaal, se redactéză, se culege și se tipăresce în câmpul de rĕsboiŭ, în chiar cuartierul general al armatei bure. Intréga tipografiă e instalată într'un vagon mare, care se transportă cu boi. Redactorii scriu articolele pe câmp, ér în óre libere se duc de se luptă în rêndurile armatei.

Un miliardar generos. Cu ocasia unui proces de milióne, care se judecă acum la New-York, a venit vorba și despre miliardarul Cornegie. Născut în 1848 la Pittsburg, el câștiga șése francĭ pe sĕptĕmână. Astăḑĭ are o avere de mai mult de un miliard și un venit ḑilnic de 250,000 lei. Cum a făcut averea ar fi greu de spus. Interesant însĕ e modul, cum cheltuesce și ce gândesce miliardarul. El, cu totul contrar de vederile altor milionarĭ, află corect a folosi banii pentru ușurarea miseriei omenescĭ și astfel voesce sĕ distrugă prima causă a miseriei, ignoranța, după părerea sa, și astfel a cheltuit în mai puțin de ḑece anĭ șese-ḑecĭ milióne pentru universitățile poporale. Institutul poporal, cel mai magnific palat din Edimburg, e construit de acest miliardar. In ce privesce părerile sale, el plecă dela axioma, că „*orĭ-ce om, care móre bogat, dovedesce că a fost un necinsit*“ și astfel nu este instituțiă de binefacere, care sĕ nu numere pe Cornegie între fruntașii sĕi.

Literatură.

A apărut: „***Extras din tarifele de postă și telegraf valabile dela 1 Ianuarie 1900***“. Fiind tarifele anterióre în multe privințe esențial schimbate în urma introducerii valutei de coróne, extrasul acesta e de cel mai mare folos pentru birourĭ și privațĭ. Se póte procura dela libraria archidiecesană în Sibiiu, cu prețul de 20 fil.

„Dela Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţĭ:

Scrierĭ literare pentru popor.

Poveştile Peleşului, eminentele novele ale *Carmen Sylvei* (regina României), cunoscute în tótă lumea literară. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

Legende sĕu Basmele Românilor adunate din gura poporului de neuitatul *P. Ispirescu.* Acésta e una din cele mai preţióse colecţiunĭ de poveştĭ, ce le avem în literatura nóstră şi n'ar trebui sĕ lipséscă din niciĭ o bibliotecă română, cu atât mai puţin din bibliotecile poporale, fiind în felul sĕu o scriere de model. E o carte mare de 400 pag. Preţul 1 fl. 70 cr. (cu posta 1 fl. 80.)

Dilele lui Mesia (Ben Hur) de renumitul scriitor *Lewis Vallace.* Tomul I conţine 532 pag. şi costă numai 75 cr., ér tom II are 508 pag. şi costă 70 cr. Intregul op fl. 1.45 (cu posta fl. 1·60.) In asĕmĕnare cu mărimea, preţul e fórte moderat. Cetitorii vor găsi în el o lectură distractivă şi moralisătóre, pentru bibliotecile poporale şi pentru familii el constitue o lectură escelentă şi fórte potrivită de-a înlocui romanele secĭ şi de sensaţiă

Săpătorul de banĭ, comediă în trei acte localisată de *Antoniu Popp.* Se recomandă mai ales pentru cei ce vréu sĕ jóce teatru, fiind o piesă fórte uşóră. cu sugemoral luat din mijlocul poporului. Preţul 12 cr. (prin postă 14 cr.)

Noptĭ de iérnă. novele pentru popor de *George Simu.* Conţine vre-o 7 novele cu tendinţe morale. Mărimea 250 pag. Preţul 60 cr. (cu posta 65 cr.)

Viéţa după mórte, sĕu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P. Ediţiunea a doua*, apărută în Gherla în 1897, corectată şi amplificată, scrisă cu ortografia cu semne. E o carte fórte mângăitóre pentru inimele creştine şi scrisă la înţelesul fie-căruia. Preţul 50 cr. (Cu posta 55 cr).

Ţiganii, schiţă istorică lucrată pentru petrecere după mai mulţĭ autorĭ, de cunoscutul nostru scriitor *Ioan Pop Reteganul.* Preţul 55 cr. (cu posta 58 cr).

Merinde dela şcólă, sĕu învĕţăturĭ pentru popor, de *Dr. Georgiu Popa.* Este o carte mare şi fórte ieftină în asĕmĕnare cu mărimea ei, dér şi mai ieftină în asĕmĕnare cu învĕţăturile marĭ şi multe, ce se cuprind în ea. Preţul 60 cr. (trimis prin postă 70 cr.)

Poveştile Bănatului e o carte mare cu poveştĭ din Bănat, împărţită în 3 tomurĭ, de G. Cătană. Preţul 65 cr. (cu posta 70 cr.

Musa Someşană este o carte de poesii poporale din jurul Năsĕudului, culese de Iuliu Bugnariu. Preţul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Buchetul, culegere de cântărĭ bĕtrânescĭ şi naţionale de I. Pop Reteganul. Preţul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Dracul novelă de V. R. *Buticescu.* E scrisă fórte poporal cu tendinţa de-a combate credinţa deşertă. Preţul 10 cr. (prin poştă 12 cr.)

Lira Bihorului este o cărticică cu balade poporale, adecă o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop.* Preţul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc, de I. Pop Reteganul. Preţul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

125 chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc, de I. Pop Reteganul. Preţul 12 cr., cu posta 15 cr.

Părintele Nicolae, schiţă din viéţa preoţilor, de *George Simu.* Preţul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Opşagurĭ, cât cioplite, cât pilite şi la lume împărţite, de *I. Pop Reteganul.* Sunt vre-o 60 de poesii glumeţe. Preţul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

Rîsete şi zîmbete, de *T. V. Gheaja.* După cum şi titula arată, este o carte de cuprins glumeţ; în ea se află nu mai puţin ca 254 de anecdote, păcăliturĭ şi povestirĭ glumeţe. care te fac sĕ ţĭ mai uiţĭ de nĕcasurile lumei şi sĕ isbucnescĭ în rîs. Preţul 30 cr.(cu posta 35 cr.)

Cartea Săteanului, de *Emanuel Părăeanu.* Conţine mai multe novele poporale, scrise în stil fórte uşor, şi printre ele mai multe poesii, mai ales satirice. Preţul 45 cr. (cu posta 50 cr.)

„*Preotul ca ministru al sacramentului penitenţei*“, tractat teoretic-practic, prelucrat de *Arghirobarbu*, cu permisiunea superiorilor. Pseudonimul Arghirobarbu e cunoscut în literatura nóstră cu autorul multor scrierĭ de valóre, mai ales bisericescĭ, între carĭ este a se numĕra şi scrierea de faţă, care cuprinde un studiu aprofundat şi denotă o bogată erudiţiune teologică din partea autorului. Preţul unui esemplar (207 pag. format mare 8⁰) e 1 fl. (plus 10 cr. porto.)

„*Amicul bun*“ colecţiune de lectură solidătóre de caracter în direcţiune religiósă-morală (Doctorul sufletesc şi sfaturile lui pentru cei ce sunt aprópe de timpul scăpărei din închisóre) tradusă de actualul preposit capitular *Ioan Papiu,* pe timpul când funcţiona ca spiritual la institutul corecţional din Gherla. Preţul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

„*Consideraţiunĭ istorice asupra asociaţiunii popórelor* şi aplicaţiunea lor la *naţiunea nóstră* de *Ioan Clinciu* profesor în Bucurescĭ. Acésta scriere, apărută tocmai acum de sub tipar, este de deosebit interes pentru bărbaţii iubitorĭ de sciinţă. Preţul 1 fl., (+ 5 cr. porto.)

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica,* medic pensionat. Carte tipărită cu ajutorul Associaţiunei stăt şi de favorabil apreţiată din partea diarelor nóstre. Conţine vre-o 25 figurĭ în text. Preţul 85 cr. trimis francat.

*

Cugete şi consideraţiunĭ din esperienţa vieţii lui Argirobarb. Tipărită în 1898. Cartea se estinde pe 30 pagine şi conţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din păţania vieţii. Preţul 10 cr. (cu posta 12 cr.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viéţa Românilor bihorenĭ, de d-na *L. Rudow-Suciu.* Este o carte de 148 pag. 8⁰, tipar mĕrunt, dér frumos şi curat. Preţul 50 crucerĭ (cu porto 55 cr.),

Toaste pentru tot felul de persóne şi ocasiunĭ, de *Tit. V. Gheaja,* spiritual la institutul de corecţiune din Gherla. Preţul 20 cr. (cu posta 22 cr.).

Povestea despre prinţul Ahmed al Kamel sĕu Pribeagul îndrăgostit, tradusă de *Dr. T.* Este o istorisire interesantă şi bine scrisă. Preţul 30 cr. (Cu posta 33 cr.)

Poesii de *Vasiliu Ranta Buticescu.* E o bogată colecţiune de poesii, tipărite pe hârtiă fină şi formând un volum de lux Preţul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu posta 70 cr.).

Felicitărĭ în poesii şi prosă la anul nou, diua nascerei şi diua numelui, către diferite rudenii, preoţĭ, învĕţătorĭ şi binefăcĕtorĭ, precum şi vorbirĭ la diferite ocasiunĭ şcolastice, de *George Simu.* Preţul 20 cr. (cu posta 22 cr.).

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Redactor responsabil: ***Gregoriu Maior.***

Cursul la bursa din Viena.

Din 7 Martie 1900.

Renta ung. de aur 4⁰/₀.	98.15
Renta de coróne ung. 4⁰/₀. . . .	93.75
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½⁰/₀ .	100.60
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½⁰/₀ .	100.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.40
Bonurĭ rurale ungare 4⁰/₀	93.—
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	92.75
Impr. ung. cu premii	163.40
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	141.30
Renta de argint austr.	99.30
Renta de hârtie austr.	99.25
Renta de aur austr.	98.30
Losurĭ din 1860.	136.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	127.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit .	186.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit .	234.86
Napoleondorĭ	19.29
Mărcĭ imperiale germane	118.40
London vista	242.50
Paris vista	96.32½
Rente de coróne austr. 4⁰/₀ . . .	99.35
Note italiene.	90.05

Cursul pieţei Braşov.

Din 8 Martie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.96
Argint român.	Cump.	18.70	Vênd.	18.75
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.08	Vênd.	19.14
Galbenĭ	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump.	2.54	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	118.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	21.40	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5⁰/₀		100.—	Vênd.	101.—

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI“
Preţul abonamentului este:
Pentru Austro-Ungaria:
Pe trei lunĭ . . . . . 3 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . . 6 fl. —
Pe un an . . . . . 12 fl. —
Pentru România şi străinătate:
Pe trei lunĭ. . . . . 10 fr.
Pe şése lunĭ . . . . . 20 fr.
Pe un an . . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.
Pentru Austro-Ungaria:
Pe an . . . . . 2 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . . 50 cr.
Pentru România şi străinătate:
Pe an . . . . . 8 francĭ.
Pe şése lunĭ . . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . . 2 francĭ.
Abonamentele se fac mai uşor şi mai repede prin **mandate postale.**
Comnii carĭ se vor abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămurit şi a arăta şi posta ultimă.
Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la librăria **Nic. I. Ciurcu** şi la **Eremias Nepoţii.**